

Nytt skyddsunderställ ger hälsovinster

På räddningstjänstens utbildningsavdelning i Karlstad användes nu i höst skyddsplagg av ett helt nytt slag; ett skyddsunderställ som ger möjligheter att radikalt förbättra brandmännens långsiktiga hälsa.

■ TEXT OCH FOTO: YLVA LANDSTRÖM ÅKESSON

– Vi hade just en kollega som gick bort i cancer strax efter sin pension, så alla här känner hur angeläget detta är.

Det säger Tony Falk, styrkeledare i Karlstadsregionens Räddningstjänstförbund. Under tre veckor i november svarade han och två kollegor för den återkommande vidareutbildningen av regionens deltidbrandmän.

En gnistrande kall och solig vinterdag i Karlstad är tidningens utsända på plats för att höra mer. På räddningstjänstens övningsområde, strax utanför stan, är det full aktivitet. Platsen hyste tidigare regementet I2, men här finns idag såväl räddningstjänst som polis och ambulans. Ur en mindre byggnad, sammanfogad av flera containrar, bolmar renad rök upp mot den knallblå himlen.

Under tre veckors tid på senhösten har sammanlagt 225 deltidbrandmän från de sex kommuner som ingår i Karlstadsregionens Räddningstjänstförbund fått sin obligatoriska träning här. En träning som samtidigt gett dem möjlighet att lära känna varandra stationsvis.

Ett av övningsmomenten har varit att titta på brandförlopp och läsa brandgaser med hjälp av värmekamera.

När tidningens reporter gläntar på dörren till containern, där en övning just pågår, slår en värmevåg ut i vinterkylan och en svag rökdoft sätter sig snabbt i kläderna.

Inför övningsveckorna stod det klart att de tre instruktörerna under flera veckor i följd skulle utsättas för rök och brandgaser i en omfattning som arbetet annars inte brukar föra med sig.

Roger Hesselius, chef för utbildningsavdelningen på räddningstjänsten, hade sett en annons för ett nytt skyddsunderställ som med hjälp av sitt unika textilmaterial skyddar huden mot skadliga brandgaser. Understället har en skyddsfaktor 1 000, jämfört med 15 i de vanliga larmkläderna.

Roger Hesselius gjorde slag i saken och gjorde en beställning.

– Eftersom vi visste att instruktörerna skulle vistas i den här röken under en intensiv period, och att vi hade utrymme i budgeten, ville jag att de skulle få tillgång till plaggen, säger han och fortsätter:

– Utbildningsavdelningen har en egen budget och därmed möjlighet att utveckla verksamheten när ekonomin tillåter.

Styrkeledare Tony Falk använde skyddsunderstället under övningsperioden och har också låtit tvätta det några gånger i den speciella tvättavdelning som finns på området, och som enligt konstens alla regler noggrant skiljer på smutsigt/kontaminerat och rentvättat.

– Stället är enkelt att ta på och är smidigt att jobba i, konstaterar Tony och demonstrerar tröjan som har krage, tätslutande manschetter och tumgrepp vid ärmslutet.

– T-shirten som jag har närmast kroppen har inte heller tagit åt sig röklukt, vilket för mig är ett kvitto på att plagget fungerar!

”Nu måste arbetsgivaren vakna”

– Hälsostatistik, både från Norden och övriga världen, visar att det finns ett starkt samband mellan brandgaser, som tas upp framför allt via huden, och cancer. Och tyvärr ökar antalet cancerdiagnoser hos brandmän, säger Anders Cederberg, förbundsordförande i Brandfacket och tillika ordförande i Brandmännens cancerfond.

Han fortsätter:

– Det här är ett reellt problem som vi har påtalat för arbetsgivaren vid ett flertal tillfällen. Men vi får inget gehör, det är som att man inte tror på att det här är ett faktum också i Sverige.

Han redogör för svensk statistik som visar att brandmän som jobbat i yrket på senare år, har en högre frekvens av cancerdiagnoser än de som varit yrkesverksamma fram till början på 80-talet. Orsaken är att brandgaserna blivit giftigare.

– Nu när vi faktiskt, med det här nya skyddsunderstället,

har fått fram en reell möjlighet att radikalt minska hälsoriskerna måste arbetsgivarna vakna. Det är arbetsgivaren som har arbetsmiljöansvaret, säger Anders Cederberg.

Brandmannayrket har blivit klassat i kategori 1 av IACR (International Agency for Research on Cancer, Världshälsoorganisationens och Förenta nationernas samarbetsorganisation). Det innebär säkerställt samband mellan vissa cancerdiagnoser och yrket.

– Det är ovanligt att ett yrke idag får den här riskklassen. I många yrken har man kunnat bemästra riskerna med hjälp av olika maskiner och utrustning. Det har hittills inte gått att göra för brandmän. Men med det här nya skyddsunderstället har vi kommit en bit på väg, säger Anders Cederberg och avslutar:

– Förhoppningen är att alla brandmän ska få tillgång till det här understället. Det förtjänar de!

Anders "Ankan" Cederberg

Så funkar skyddsunderstället

- Skyddar mot cancerframkallande gifter i brandgaser (vanliga larmställ skyddar enbart mot värme och flammor).
- Det patenterade tyget filtrerar giftiga partiklar och innehåller aktivt kol som skyddar mot cancerogen gas samtidigt som det släpper igenom fukt för maximal andningsförmåga.
- Plaggen – huva, tröja och byxa – kan tvättas.
- En svensk innovation som utvecklats från teknik som länge används för militära underställ för skydd mot kemiska stridsgaser. Marknadsförs av svenska CPP Garments.
- Plaggen har tagits fram i samarbete med Svenska brandmännens cancerfond och aktiva brandmän och har testats av Chalmers Industriteknik, Lunds universitet och IVL Svenska Miljöinstitutet.